

Til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling
Kontoret for Gymnasiale uddannelser, ved
audgym@uvm.dk

GL's bemærkninger til forslag til lov om de gymnasiale uddannelser

Gymnasieskolernes Lærerforening (GL) hilser velkommen, at der med det brede politiske forlig den 3. juni 2016, som nu udmøntes med lovforslaget, er kommet en afklaring af de gymnasiale uddannelser i de kommende år. GL's bemærkninger nedenfor er opdelt i først GL's overordnede bemærkninger, så peges på to markante problemfelter, fulgt af bemærkninger om implementeringen, hvorefter bemærkninger følger til de enkelte paragraffer.

GL's overordnede bemærkninger

GL er fortsat bekymret for, at reformen vil mindske adgangen til gymnasierne, primært ved hjælp af **strammere adgangskrav** til de gymnasiale uddannelser. GL mener ikke, det er den rigtige måde at ændre optagemønstre på og er bekymret for, at de nye adgangskrav vil ramme socialt skævt.

GL hilser velkommen, at de **gymnasiale uddannelser sidestilles** og samtidig både fagligt og dannelsesmæssigt bevarer deres egenart.

Der har i forhandlingsforløbet været en omfattende diskussion af almindannelse og dennes vægtning i uddannelserne. GL anerkender, at der politisk er blevet lyttet til debatten, og at forliget endte med at vægte almindannelse højere. GL opfordrer til, at **almendannelse afspejles og prioriteres i læreplanerne**.

Selv om der med reformen indføres en pligt til at træne elevernes innovative og digitale kompetencer, og der skal arbejdes med karrierekompetence, så giver det ikke faglig mening mekanisk at indarbejde bestemmelser herom i alle fag. Det skal indgå i arbejdet med at udforme de nye læreplaner, men de konkrete krav om denne indsats skal alene medtages i de læreplaner, hvor det giver faglig mening. Karrierekompetence ligger mere oplagt som en fælles opgave for studieretningsteamet.

Det er afgørende, at reformen ikke kommer til at svække **elevernes skriftlige kompetencer**. Derfor er det vigtigt, at den nye 130/150t pulje primært anvendes til at sikre elevernes skriftlige kompetenceindlæring.

GL finder **økonomien bag reformen utilstrækkelig**. Helt overordnet er det vanskeligt at implementere en reform uden tilførsel af resurser. Derfor ser GL med tilfredshed på, at der er afsat resurser til en forstærket efteruddannelsesindsats. Virkeligheden bag reformens økonomi er imidlertid den, at gymnasierne selv mere end finansierer denne indsats i og med at tælledagen ændres, hvilket samlet set giver skolerne færre penge at drive uddannelse for. GL er bekymret for reformens økonomiske konsekvenser for udkantsskoler samt skoler med mange frafaldstruede elever. Specielt i forhold til hf, hvor skolerne skal yde en særlig indsats for at undgå frafald i starten, vil den udskudte tælledag ramme skolerne økonomisk hårdt. På hf er der

ikke noget grundforløb på tre måneder, og GL opfordrer derfor til, at man fastholder den nuværende optællingsdato for hf-kursisterne.

GL hilser velkommen, at **studieområdet på hhx og htx forenkles og nytænkes**, samt at den tværfaglige forpligtelse bevares. Ligeledes er det positivt at SOP'en sidestilles timetalsmæssigt på det erhvervsgymnasiale område, og at der for alle de treårige uddannelser indføres et **mundtligt forsvar af det nye studieområde/studieretningsprojektet**.

Det er politisk besluttet, at fjerne den strukturelle ramme for det **tværfaglige samarbejde på stx** ved at fjerne AT. I den sammenhæng er det vigtigt at sikre, at eleverne fortsat kvalificeres til at forstå faglige problemstillinger i en tværfaglig sammenhæng som et led i at opnå studiekompetence, og at fagene fortsat forpligtes til at indgå i et fagligt samspil. Dette bør skolerne forpligtes til at sikre, og det bør ske i en ramme, hvor den enkelte faglærer er ansvarlig for, at eleverne arbejder med at forstå dette samspil. GL er modstander af forslaget om at tillade enkeltfaglige studieretningsprojekt opgaver. Studieretningsprojektet forberedes ved mindre tværfaglige forløb undervejs i forløbene, og det er demotiverende, hvis den oplæring der ligger heri, ikke indgår i kriterierne for den afsluttende opgave, der nu afprøves ved en obligatorisk prøve. Opretholdes forslaget, skal reformfølgegruppen følge udviklingen i hvor mange elever, der skriver studieretningsprojekt i ét fag, da det skal fastholdes, at denne mulighed kun bør benyttes af en mindre gruppe elever.

GL er bekymret for, at reglerne for de nye, færre studieretninger begrænser mulighederne for at oprette hold i begyndersprogene, også selv om der indføres tiltag, der skal støtte sprogene. GL mener, at der er grund til i særlig grad at følge reformens **konsekvenser for den sproglige mangfoldighed** i bredden og dybden, samt i hvilken grad gymnasierne fortsat fungerer som fødekæde for, at universiteterne kan opretholde et bredt udbud af studier i fremmedsprog. Ellers må reformen justeres. **GL opfordrer til, at ministerens beføjelser til at godkende lokale studieretninger bliver blødt op** i forhold til den meget restriktive udlægning af dispensationsmuligheden til lokale studieretninger, som ministeriet hidtil har udmeldt på baggrund af bemærkningerne til lovforslagets § 26, stk. 3. Når det sikres, at studieretningsfagene giver gode muligheder for fagligt samspil og giver eleverne adgang til videregående uddannelser inden for det faglige område, som de retter sig mod, bør der være mulighed for at søge om en lokal studieretning. Det kan også være en styrkelse af det faglige niveau i en studieretning, at den ikke kun godkendes ét sted i landet, men at der er et par skoler med samme studieretning, der kan udveksle erfaringer.

GL stiller sig tvivlende overfor, om reformen styrker matematik ved at gøre **matematik B obligatorisk** for de fleste gymnasiale elever på de treårige uddannelser. Også dette bør følges nøje.

I forhold til hf er GL tilfreds med, at forligspartnerne lyttede til sektoren og GL, så eleverne fortsat kan opnå **generel studiekompetence inden for en toårig tidsramme**, forudsat at de vælger de nødvendige fag i den udvidede fagpakke.

Det forkortede **grundforløb** giver store lokale udfordringer. Forløbet må ikke blot være et tre-måneders introkursus, der tager tid fra den faglige indlæring. Det er afgørende, at eleverne sikres en god skolestart med en tryk social ramme, hvor de indplaceres på klasser og hold. Det er også en administrativ belastning at skulle optimere dannelsen af studieretninger ud fra elevønsker og eksisterende lærerkompetencer kort tid efter, at eleverne foretager deres valg i slutningen af grundforløbet.

GL mener, at det er problematisk med en **medtællende karakter på det forkortede grundforløb** på tre måneder, fordi en medtællende karakter så tidligt i uddannelsen vil betyde øget karaktærræs i stedet for læring og trivsel. Efter tre måneder har læreren kun et spinkelt fagligt grundlag for at give en medtællende karakter, og elevens retssikkerhed er yderligere svækket af, at der ikke er ekstern censur på denne vurdering.

Et af de politiske mål med reformen er at styrke elevens valg af uddannelse, undgå frafald og sikre hurtigere gennemførelse. Derfor er det problematisk, at gennemførelses- og studievejledningen på den enkelte skole ikke styrkes med reformen. GL mener, at **gennemførelsesvejledningen bør varetages af gymnasierne**.

GL har gennem længere tid arbejdet for, at kravene til eux-merkantil og afstigningsmuligheder blev strammet op, så de levede op til uddannelsens formål. Dette er foreslået i følgelovene til reformen, hvilket GL gerne vil kvittere for.

GL arbejder for, at der i højere grad bliver koordineret kapacitet, fag og retninger mellem skolerne. Når de gymnasiale uddannelser sammenskrives i en lov og ligestilles på alle måder, vil det være naturligt, at alle de gymnasiale uddannelser indgår i de forpligtende samarbejder og fordelingsudvalg.

To markante problemfelter i lovtæksten

Lovforslaget skal udmønte den politiske forligstekst. Men på to – helt afgørende – områder er der skrevet elementer ind i lovforslaget, som ikke fremgår af reformteksten, og som på hver deres måde vil få konsekvenser, som vil modvirke intentionen i reformteksten.

1. Krav til lærernes kompetencer sænkes markant

Forligspartierne ønsker at hæve det faglige niveau i gymnasieuddannelserne. Et højt fagligt niveau kræver lærere med relevante faglige kompetencer. Og disse krav slækkes der markant på i lovforslaget, uagtet at det ikke indgår som en del af forligsteksten.

Af § 56 fremgår, at det fremover er tilstrækkeligt med en professionsbachelor – og ikke en kandidatgrad – i 'tekniske, teknologiske, herunder informationsteknologiske, matematiske, naturvidenskabelige og erhvervsøkonomisk orienterede fag i kombination med relevant videre- og efteruddannelse samt eller kvalificerende erhvervsrettet beskæftigelse'. Hertil kommer to års relevant erhvervs erfaring for de erhvervsrettede fag. Hermed indføres med ét slag, at stx og hf omfattes af et fra hhx og htx gældende lavere kompetencekrav for en lang række fag, og at matematiske fag desuden omfattes af listen. Derved åbnes mulighed for at slække på kravene i forhold til i dag til undervisere i de naturvidenskabelige fag på stx og hf og i matematik på stx, hf og hhx. Man indfører altså et lavere kompetencekrav på flere fag og uddannelser; et kompetenceniveau som GL gentagne gange har kritiseret. På de erhvervs gymnasiale uddannelser er gældende ordning begrundet med, at kvalificeret erhvervsrettet beskæftigelse giver en særlig faglig mening i erhvervsrelaterede fag. Dette argument kan ikke overføres til stx og hf.

GL finder det meget problematisk at en reform, der ønsker at styrke det faglige niveau, i samme moment sænker lærernes kompetencer i en lang række fag i ganske omfattende grad; fra 5 års uddannelse på universitetet til en professionsbachelor med et helt andet uddannelsesmæssigt sigte. GL støtter princippet om ligestilling af uddannelserne, men mener, at der kompetencemæssigt bør sigtes mod det højeste, gældende uddannelsesniveau, som er det gældende fra stx og hf, og tilsvarende er det afgørende, at man fastholder niveauet i de faglige mindstekrav.

GL anerkender, at der med reformen kan opstå problemer med at rekruttere lærere til udvalgte fag, men dette kan løses på mere kvalificerede måder ved fx midlertidigt at ansætte medarbejdere, fx kandidater fra matematiske, naturvidenskabelige og tekniske uddannelser, som tilbydes videreuddannelse på et af de mange tilbud, som universiteter udbyder til formålet. Men den mulige mangel på matematiklærere retfærdiggør ikke at slække på kravene til lærernes kvalifikationer.

GL opfordrer derfor til, at formuleringerne i udkastet til lovtæksten ændres, så alle lærere, der underviser på gymnasiale uddannelser, skal have kompetencer, der svarer til gældende regler for stx og hf. Gennemføres dette ikke, bør kompetencekravene følge de nuværende gældende regler, og dermed skal undtagelserne for en kandidateksamen fortsat kun gælde de erhvervsrettede fag, som findes på hhx og htx. Og her er matematik IKKE inkluderet i den gruppe af fag, som betegnes erhvervsrelaterede. Se forslag til ændringer i lovtæksten under kapitel 7.

2. Årskarakterer på hf vil svække hf's særlige formål

GL er stærkt kritisk overfor, at der ifølge lovforslaget skal indføres årskarakterer i de seks obligatoriske fag i faggrupperne på hf. Dette er heller ikke et element, der fremgår af forligsteksten. Årskarakterer vil ændre læringsmiljøet på hf og dermed udfordre hf's særlige profil, som det netop er et politisk ønske at fastholde. De elever, der vælger hf, lærer bedre i et læringsmiljø uden årskarakterer og præstationskultur.

GL opfordrer derfor til, at der findes en bedre løsning på bedømmelsen af det faglige niveau i faggrupperne, således at årskarakterer undgås, og det faglige samspil fastholdes. En konkret løsning kan være, at eleverne i slutningen af undervisningsperioden i hver af de to faggrupper udarbejder en skriftlig projektopgave, der inddrager væsentlige elementer af faglighed fra de tre fag samt fagenes samspil i faggruppen. Den skriftlige projektopgave i hver faggruppe bedømmes af faglærerne fra de tre involverede fag. Karaktererne for de skriftlige, afsluttende projektopgaver er medtællende i elevens samlede eksamensresultat, ligesom karakteren fra den enkeltfaglige mundtlige eksamen i hver faggruppe.

Implementering af gymnasireformen

GL opfordrer til at reformen, og specielt de ovenfor anførte opmærksomhedspunkter, følges nøje i den **reformfølgegruppe**, det er aftalt nedsat, således at der kan ske eventuelle justeringer af reformen til gavn for eleverne og kvaliteten i uddannelserne. Det er specielt vigtigt at følge, om den nye struktur for grundforløbet er med til at styrke elevernes faglige niveau. Det er vigtigt, at **lærerne inddrages** i implementeringsprocessen, også lokalt, så der er enighed om, hvordan der lokalt skal prioriteres, når de enkelte elementer af reformen skal udmøntes. Her er det vigtigt, at skolerne prioriterer efteruddannelse af lærerne, så de både fagligt og didaktisk er klædt på til at udmønte de ændringer, reformen lægger op til i den daglige undervisning. Reformfølgegruppen skal derfor også følge **udviklingen i efteruddannelsesindsatsen** på skolerne. Endelig er det vigtigt, at reformfølgegruppen ser på, hvordan reformen påvirker **skolernes økonomi** som følge af de nye opgaver, der ikke er finansierede.

Konkrete bemærkninger til de enkelte paragraffer

I bemærkningerne til de enkelte paragraffer nedenfor har GL lagt vægt på de punkter, hvor vi foreslår, at udmøntningen af reformforliget bør ændres i forhold til udkastet og et antal punkter, hvor der i lovudkastet

foreslås uhensigtsmæssige ændringer, som ikke er betinget af forligsteksten. Til slut kommer GL's kommentarer til følgelovene.

Kapitel 1. Uddannelsernes formål

GL hilser velkommen, at man formulerer en fælles formålsbeskrivelse for de gymnasiale uddannelser med en præcisering af de enkelte uddannelsers profiler. Det er positivt, at det er indskrevet, at de gymnasiale uddannelser skal udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse. Det er imidlertid også vigtigt, at dette aspekt medtænkes ved formuleringerne af fagbilagene i de kommende uddannelsesbekendtgørelser. Det samme gælder formålet om, at eleverne skal have forståelse for såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv. Det skal ikke kun stå som en hensigtsmæssig formulering i lovens § 1, men forankres i det faglige arbejde, hvor det er relevant og derfor medtænkes ved udarbejdelsen af fagbilagene. §5's understregning af, at uddannelsen er nært forbundet med videnskabsfagene og videnskabsrelaterede problemstillinger, understreger behovet for at fastholde lærerkompetencekravet på kandidatniveau i alle fagene.

Den tidligere bestemmelse i § 5 i de enkelte gymnasiale love om, at eksamen giver adgang til videregående uddannelser efter de regler, der er fastsat herom, er udeladt i lovforslaget. GL foreslår, at denne bestemmelse igen indføres, fx som et ny § 2, stk. 6.

Kapitel 2. Optagelse

GL er fortsat bekymret for, at der med reformen indføres adgangskarakter til gymnasierne. GL mener ikke, at det er den rigtige måde at ændre optagemønstre på og er bekymret for, at de nye adgangskrav vil ramme socialt skævt samt afskære motiverede unge med lavere karakterer fra at få en gymnasial uddannelse. GL har generelt opfordret til opstramning af den helhedsvurdering, der eksisterer i dag. De mange karakterkrav gør systemet vanskeligt at gennemskue for den enkelte elev.

§ 8 GL foreslår, at der ikke skal være mulighed for optag på hf efter 9. klasse, da dette skærer kravet om 10. klasse eller andre erfaringer væk, så uddannelseslængden reelt afkortes med et år. Det er en selvmodsigtelse at have intentioner om højere kvalitet og målrettet uddannelse og samtidig markant forringe uddannelseskravet til de korte og mellemlange videregående uddannelser, som mange hf'ere vælger. Folkeskolelærere, sygeplejersker, politifolk og socialrådgivere har brug for både modenhed og stærke kompetencer. Derfor er en afkortning af deres uddannelse med et år en dårlig idé.

§ 11 GL bifalder, at der er tale om en helhedsvurdering på baggrund af både en prøve og en samtale med ansøgeren.

§14 GL bifalder, at det i lovforslaget dels præciseres, at elever fra eux-forløb har mulighed for at skifte til en tre-årig gymnasial uddannelse i løbet af grundforløbet uden tab af tid. Samtidig er det afgørende, at det fremgår, at ansøger skal opfylde de generelle krav for at blive optaget på en gymnasial uddannelse, således at adgang til eux ikke bliver en smutvej for adgang til de treårige gymnasiale uddannelser.

Kapitel 3. Organisering og indhold af stx, hhx og htx

§ 19 GL undrer sig over, at der er så store variationer i timetallene for de treårige gymnasiale uddannelser, som man politisk ønsker at sidestille. Det er ikke gennemskueligt, hvorfor timetallene i stx og hhx ændres fra at have samme undervisningstimetal og næsten samme elevtimetal (med en lidt større elevtidsramme på stx) til nu at have færre undervisningstimer på stx end på hhx.

§ 19 stk. 8 og 9 Det er afgørende, at reformen ikke kommer til at svække elevernes skriftlige kompetencer. GL forudser, at reformen svækker den skriftlige kompetence. 130/150t puljen, som uddannelsestiden udvides med, er taget fra den elevtimepulje, der tidligere var rammen om elevernes skriftlige kompetenceindlæring. Det kan give god mening at arbejde med omlagt skriftlighed, hvor læreren sammen med eleverne arbejder med den skriftlige dimension. Men hvis 130/150t puljen anvendes til en række andre tiltag end elevernes skriftlige kompetenceindlæring, og ikke mindst hvis enkelte elever får lov til at bruge timepuljen til et yderligere valgfag, så vil det gå ud over elevernes skriftlige kompetence. Det er særligt vigtigt, at omlægningen ikke medfører, at fordybelsestiden reduceres i forhold til det elevtimetal, der i dag er tildelt de fag/faglige områder, hvor den skriftlige kompetence indgår ved de afsluttende prøver. Hvis der er vide rammer for anvendelsen af 130/150t puljen og elevernes fordybelsestid, kan det også give unødigt bureaukrati, når de mange forskellige ønsker og interesser for at anvende timerne skal drøftes.

§ 21 Grundforløbet på tre måneder, med efterfølgende studieretningsvalg, er en markant ny konstruktion i organiseringen af uddannelserne. Det er vigtigt, at undervisningen i grundforløbet tilrettelægges, så eleverne får en fast social ramme med en klasse/holddannelse, der sikrer en god skolestart. GL er bekymret for, om det giver administrativt besvær, når skolerne på kort tid, efter at eleverne foretager deres valg af studieretning i slutningen af forløbet, skal optimere imødekommelsen af elevernes valgønsker i forhold til de lærerkompetencer skolen råder over, udarbejde nyt skema og danne klasser mv.

Ministeriet bør evaluere grundforløbet efter maksimum et år for dels at samle positive erfaringer og for dels at sikre, at uhensigtsmæssigheder i konstruktionen ændres.

§ 21, stk.5 Jf. GL's overordnede kommentarer s. 3, foreslår GL, at karakteren for den afsluttende interne prøve bevares, men at den ikke er medtællende.

stk. 6 Evalueringssamtalens formål er at kvalificere elevens valg af studieretning. GL foreslår derfor følgende tilføjelse "... der afdækker elevens faglige niveau og ønsker til videregående uddannelse for derved at kvalificere elevens valg af studieretning".

§ 25, stk. 7 (og §37, stk. 6) I de generelle bemærkninger pkt.2.1.8.2.1 skrives, at de private institutioner som noget nyt får mulighed for profilering i en bestemt faglig retning ved at kunne erstatte visse obligatoriske fag på C-niveau med andre fag og niveauer fra den gymnasiale fagrække; dog kan fagene matematik, fysik, samfundsfag og religion ikke udskiftes. GL foreslår, at denne mulighed fjernes, da den både giver en udfordring i forhold til videregående uddannelsers forventninger til gymnasiale elever om at have bestemte faglige forudsætninger og vanskeliggør elevens flytning fra én skole til en anden i løbet af den gymnasiale uddannelse. Forslaget giver en forskel på stx, afhængig af om den udbydes af en offentlig eller privat udbyder, som ikke er fagligt begrundet. Hvis ønsket er at tilgodese små skoler, så bør man i stedet drøfte hvilke bestemmelser, der kan fraviges på små skoler, uden at det går ud over den nationale standard af studentereksamen. GL mener ikke, at vilkår og muligheder for tilrettelæggelse af uddannelsen skal afhænge af ejerform. Da alle fag på stx indgår i eksamensudtrækket, er det også vigtigt, at en udefrakommende censor kan forudsætte, at de faglige krav og undervisningens indhold er ens på landets gymnasier, så eleverne bliver bedømt ud fra de samme kriterier. I øvrigt er det overraskende, set i lyset af reformens ønske om at styrke elevernes matematiske og naturvidenskabelige kompetencer, at bestemmelsen tillader fravalg af fagene i § 25, stk. 1 pkt. 12 - kravet om at eleverne skal have to naturvidenskabelige fag på C-niveau.

§ 26 Den tidligere forpligtelse til at udbyde et minimum af forskellige hovedindgange af studieretninger er udeladt. GL sætter spørgsmålstejn ved, hvordan der sikres et bredt udbud af studieretninger i alle geografiske områder. Det er specielt vigtigt, at der indføres en pligt til at koordinere udbud og oprettelse af studieretninger og valgfag med sprog, så der fremover oprettes studieretninger og sprogvalghold, der kan sikre, at gymnasierne regionalt/inden for fordelingsudvalgenes områder leverer en bred vifte af sprogkompetencer, der blandt andet sikrer fødekæden til sprogstudierne og dermed kan være med til dække samfundets behov for sprogkompetencer.

Tidligere kunne undervisningsministeren fastsætte yderligere rammer for udbud og oprettelse af studieretninger. Disse rammer er i særlig grad formuleret i stx-bekendtgørelsen, hvor det bl.a. lyder i § 55 stk. 3: "Skoler, der ikke er private gymnasieskoler, skal i samarbejde med andre skoler i et forpligtende samarbejde, som skolen deltager i, sikre, at der inden for det geografiske område udbydes undervisning i alle de fag, som indgår som et specifikt adgangskrav på en eller flere videregående uddannelser [...]" Som minimum bør denne forpligtelse skrives ind i loven. Som loven står nu, er der ingen sikring af, at der udbydes alle relevante fag i forhold til optagelse på en videregående uddannelse.

§ 26, stk. 2 Der åbnes for blandede studieretninger uden begrænsninger. Den politiske intention er at begrænse antallet af studieretninger, og det kan så undre, at der ikke stilles mere kvalificerende krav til, hvornår der kan laves blandede studieretninger. Når der skrives, at det er den pædagogiske leder, der har ansvaret for at sikre, at det er muligt at tone undervisningen til elevernes forskellige studieretningsprofiler, så forudsætter GL, at dette indebærer, at lederen er pligtig til at tildele ekstra tid til den lærer, der skal sikre, at undervisningen tones; ikke blot efter én studieretning, men efter flere.

§ 26, stk. 3 GL mener, at bestemmelsen bør udvides, så det ikke kun er i helt særlige tilfælde, at der kan gives dispensation til at oprette en særlig studieretning med det formål at fastholde og sikre lokale styrkepositioner. Desuden anbefaler GL, at der særligt i det første år gives flere dispensationer, selv om bestemmelserne for dispensation endnu ikke er fastsat, for netop at forhindre at lokale styrkepositioner ikke eroderes i en overgangsperiode.

§ 27 (og 39) GL hilser velkommen, at stk. 2 forpligter alle skoler til at oprette valghold, der søges af 10 elever. Reformfølgegruppen skal følge udviklingen og sikre, at denne bestemmelse der sikrer, at eleverne har rimelige muligheder for at få deres valgønsker imødekommet, ikke undermineres af, at skolerne indfører en uhensigtsmæssig restriktion i det udbud, de laver af valghold ud fra økonomiske hensyn.

§30 GL foreslår, at det tydeliggøres, hvordan de flerfaglige forløb rammesættes. Så første sætning suppleres med det her i kursiv anførte: "I uddannelsen til almen studentereksamen skal der løbende i gymnasietiden indgå flerfaglige forløb, *herunder forløb med skriftlige flerfaglige produktkrav*, som forbereder eleverne til arbejdet med et studieretningsprojekt på tredje år."

§ 30, stk. 3 Det er positivt, at erhvervscaasen på hhx ikke længere er en del af studieområdet, men bibeholdes og i stedet bliver et obligatorisk fagligt samspil mellem fagene virksomhedsøkonomi og afsætning.

§ 31 GL opfordrer til, at omfanget af samlæsning på tværs af studieretninger og uddannelser følges. Intentionen om at tilgodese elevernes forskelligartede behov og skolernes problemstillinger i forhold til at oprette små hold er sympatisk. Men erfaringerne fra eux-uddannelserne viser, at den samlæsning ikke må blive normen, da det rejser en række problemstillinger i relation til toning i forhold til studieretninger og samarbejde mellem fagene.

§ 32 Afvikling af undervisnings- og fordybelsestid i eksamensperioden bør kun forekomme i 1. og 2. g / 1. hf og kun i et sådant omfang, at eleverne har mulighed for at honorere kravene til eksamensforberedelse.

Kapitel 4. Organisering og indhold af hf

§ 33, stk. 5 GL foreslår følgende justering: ... 80 timer i uddannelsen, hvorfra institutionens leder fordeler timer til fag eller faglige aktiviteter, ...

§35, stk. 3 GL er for en styrket formativ evaluering. Det er naturligt, at rammerne for den formative evaluering drøftes på skolen, men det er vigtigt, at udformningen i klasser forankres hos den enkelte lærer.

§ 37, stk. 2 GL bifalder, at udbudssteder med få hf-spor kan udbyde mindre fagpakker med to C-fag.

§ 37, stk. 6 Se bemærkningen til § 25, stk. 7 ovenfor.

§ 38 GL foreslår, at det klargøres, at: "Projekt- og praktikperioderne skal bruges til faglig fordybelse, hvor eleverne løser konkrete og virkelighedsnære problemstillinger inden for det valgte fagområde gennem en kombination af praktisk feltarbejde og faglig undervisning." Følgegruppen bør følge skolernes arbejde med at planlægge og afvikle projekt- og praktikperioderne for at se, om der er uhensigtsmæssige forhold.

§ 38, stk. 2 Flere hf-skoler peger på, at det giver store problemer skemamæssigt at planlægge det udvidede timetal for elever, der følger en udvidet fagpakke. De har et meget koncentreret fagligt forløb i 2.hf og må til gengæld forventes at have mindre brug for professionsrettede praktikforløb. GL foreslår derfor, at elever på udvidede fagpakker fritages for projekt- og praktikforløb i 2.hf. Samtidig bør det være muligt at flytte nogle af deres timer ned i 2. semester.

§ 41 stk. 3 For at sikre det studieforberedende sigte, bør det fortsat være obligatorisk at kursister, der sammenstykker en fuld hf på hf-enkeltfag, udarbejder en større skriftlig opgave.

Mange hf-enkeltfagskurser beklager, at forslaget fjerner muligheden for at gennemføre undervisning i kultur- og samfundsfaggruppen og den naturvidenskabelige faggruppe, da man fremover skal gennemføre seks enkeltfaglige forløb; en ændring der også medfører en tredobling af kursisternes deltagerbetaling til disse fagområder. GL opfordrer til, at man bibeholder formuleringen i den nuværende hf-lovs § 23, pkt. 2, hvor kursisterne kan vælge mellem de to faggruppeforløb eller seks enkeltfaglige forløb.

§ 41 Ligestilling af de gymnasiale uddannelser bør også gælde for deltagerbetaling, således at deltagerbetaling fjernes på hf-enkeltfag.

Kapitel 5. Mødepligt m.v.

§ 43 Det fremgår, at skolens ledelse *kan* fastsætte regler om studie- og ordensregler. Af de nuværende regler fremgår det, at ledelsen fastsætter. GL forudsætter, at der også fremover *skal* fastsættes regler.

§ 43 stk. 3 GL bemærker, at der indsættes en ministerbeføjelse til at fastsætte sanktioner overfor elevadfærd uden for institutionen samt at tilbageholde private genstande i særlige tilfælde. GL tager ministerbeføjelsen til efterretning. Det undrer dog GL, at private genstande kan tilbageholdes udover det tidspunkt, hvor institutionens tilbud ophører.

Kapitel 6. Prøver og eksamen

§ 45 GL går ud fra, at der fortsat vil være skriftlig, ekstern censur på SRP/SRO forud for en mundtlig eksamen. Det bør derfor præciseres, at studentereksamen er en samlet eksamen, som omfatter mindst ti prøver efter udtræk, hvoraf én altid er bedømmelsen af studieretningsprojektet/studieområdeprojektet inklu-

sive en mundtlig prøve, jf. § 30, stk. 1, eller et studieområdeprojekt, jf. § 30, stk. 2, samt en skriftlig prøve i dansk A.

§ 46, stk. 2 GL opfordrer stærkt ministeriet til at genoverveje forslaget om at indføre årskarakterer i fagene i de to faggrupper. Årskarakterer er i modstrid med læringsmiljøet på hf, og organisationerne i sektoren er imod at indføre årskarakterer på hf. GL opfordrer til, at det faglige samspil i faggrupperne fastholdes og evalueres.

GL foreslår, at den enkeltfaglige mundtlige prøve suppleres af en skriftlig projektopgave, som eleverne udarbejder i slutningen af undervisningsperioden i hver af de to faggrupper. Den skriftlige projektopgave indtager væsentlige elementer af faglighed fra de tre fag i faggruppen. Projektopgaven i hver faggruppe bedømmes af faglærerne fra de tre involverede fag, og karaktererne for de skriftlige afsluttende opgaver er medtællende i elevens samlede eksamensresultat.

§ 47 konsekvensrettes i overensstemmelse hermed.

§ 48 stk. 3 Det afgørende er, at: "Hver elev eller kursist bedømmes individuelt". GL foreslår derfor, at teksten forenkles, ved at følgende udgår: "Prøverne er individuelle for hver elev eller kursist. Det gælder dog ikke prøver, hvor flere elevs eller kursisters deltagelse er en forudsætning for en del af prøvens gennemførelse".

§ 52 bemærkningerne vedrørende 24-timersprøveformen. GL opfordrer til, at man bevarer 24t prøveformen dér, hvor læreplans-skrivegrupperne peger på, at denne prøveform er den fagligt foretrukne. Det politiske forlig siger netop, at den skal bevares, hvor den er fagligt velbegrundet, selv om der er et ønske om at begrænse antallet.

Kapitel 7. Institutionens lærere

I forlængelse af bemærkningerne i indledningen foreslår GL, at § 56 stk. 2 tager udgangspunkt i den gældende uddannelseslov for hhx og htx og formuleres som følger, idet begrundelsen for, at den kun bør gælde for de erhvervsrettede gymnasiale uddannelser, skal findes i fagenes formål:

§ 56 stk. 2. Det faglige niveau kan inden for erhvervsrelaterede fag på hhx og htx desuden erhverves ved uddannelse fra handelshøjskole eller universitet, hvis vedkommende ikke i forvejen har en kandidatuddannelse eller ingeniørhøjskole i kombination med efterfølgende fagligt kvalificerende, erhvervsmæssig beskæftigelse.

§ 56, stk. 4 For ikke at slække på de krav til lærernes faglige kompetence er det vigtigt at fastholde den nuværende bestemmelse om, at man skal have 120 ECTS point for at opnå faglig kompetence i et fag, der ligger i et andet fakultet end der, hvor man kan sit hovedfag (specialefag).

Herudover foreslår GL et nyt § 56, stk. 5, idet de nuværende stk. 5,6 og 7 ændres til stk. 6, 7 og 8:

§ 56 stk. 5 Faglig kompetence er yderligere betinget af, at lærerens eksamen opfylder faglige krav, svarende til kravene i Uddannelses- og Forskningsministeriets vejledning: Retningslinjer for universitetsuddannelser rettet mod undervisning i de gymnasiale uddannelser (faglige mindstekrav).

Kapitel 8. Institutionens leders pædagogiske opgaver og ansvar

For at fremme fastholdelse og trivsel foreslår GL følgende formulering:

§ 59 For at fastholde elever i uddannelse og sikre et sundt læringsmiljø skal institutionen tilbyde eleverne vejledning om at gennemføre uddannelsen og i øvrigt indgå i samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning om at yde bistand til de elever, der har behov herfor.

Kapitel 9. Forskellige bestemmelser

Ingen bemærkninger.

Kapitel 10. Fravigelser af loven

Ingen bemærkninger.

Kapitel 11. Tilsyn, kvalitetssystem og klage

GL undrer sig over, at teksten om ministeriets tilsyn er faldet ud. GL foreslår, at det fortsat stadfæstes, at ministeriet fører tilsyn, herunder at ministeriet kan besøge skoler og indhente de for tilsynet nødvendige oplysninger fra skolerne.

Kapitel 12. Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

GL så gerne, at eleverne fortsat anførte en uforpligtende forhåndstilkendegivelse af studieretningsinteressen til brug for skolernes planlægning. GL foreslår, at der som minimum indføres en overgangsordning det første år, så eleverne i lighed med i dag skal anføre en forhåndstilkendegivelse af, hvilken studieretning de ønsker, når de vælger gymnasium. Det kan være i form af et ikke-bindende tilsagn, som ikke ændrer ved reformens bestemmelse om, at eleverne foretager deres endelige valg af studieretning i slutningen af grundforløbet. Formålet er at give skolerne et redskab, de kan anvende ved dimensionering af deres udbud af studieretninger det første år af reformen. Første år har skolerne ingen indikation af, hvordan eleverne vil vælge ved overgangen fra den nuværende struktur til den nye. Ved at indføre en overgangsbestemmelse, er det muligt at optimere mulighederne for, at eleverne får deres ønsker opfyldt i overensstemmelse med hensigten i reformen.

Med venlig hilsen

Annette Nordstrøm Hansen